

Handläggare

Eva Fagerhem
Telefon: 08-508 20 114

Till

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2019-12-12

Förslag till ny Kemikalieplan 2020 - 2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/1510

Förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Kersti Tagesson
Tf. Avdelningschef

Sammanfattning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande Stockholms stads kemikalieplan 2020 – 2023.

Den reviderade kemikalieplanen utgår från samma principer som tidigare plan gällande vilka egenskaper som ligger till grund för att skadliga och farliga ämnen behöver fasas ut från stadens verksamheter. Åtgärder av löpande karaktär kvarstår i den nya planperioden och nya åtgärder har lagts till.

En stor förändring är att barn och andra känsliga grupper har lyfts fram ytterligare i ett eget kapitel.

Förvaltningen ställer sig positiv till revideringen av kemikalieplanen och de ändringar som gjorts.

Bakgrund

I budget för 2019 fick Miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att revidera stadens nu gällande Kemikalieplan för 2016 – 2019. Planen utgår ifrån det långsiktiga målet *Ett giftfritt Stockholm* i stadens miljöprogram 2020-2023. Det långsiktiga målet beskriver ett miljötillstånd som är önskvärt – en giftfri livsmiljö för dem som bor i staden och för den biologiska mångfalden. Detta mål knyter väl an till det nationella miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*.

Arbetet med framtagandet av den reviderade kemikalieplanen har letts av kemikaliecentrum vid miljöförvaltningens med miljöförvaltningens ledningsgrupp som styrgrupp.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning utveckling, lokaler och stadsmiljö. De fackliga organisationerna har informerats vid förvaltningsgrupp den 3 december 2019.

Ärendet

Varför en kemikalieplan

I stadens verksamheter används kemikalier i många olika sammanhang, till exempel vid klädtvätt, städning, målning och kemiundervisning. Kemiska ämnen ingår också i varor, såsom leksaker, möbler, datorer och byggmaterial. Kemikalier spelar en viktig roll i samhället, men vissa av dem bidrar också till hälso- och miljömässiga problem. Vissa kemikalier är svårnedbrytbara och ansamlas och kan då påverka vår miljö och den biologiska mångfalden. Andra kemikalier kan direkt påverka oss människor och vår hälsa negativt.

Kemikalieinspektionens Prioriteringsguide PRIO delar in farliga ämnen i två nivåer utifrån deras egenskaper – *utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen*. Stockholms kemikalieplan utgår från denna indelning och använder samma begrepp.

Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper att de bör fasa ut och inte användas alls. Ämnen som ingår i denna kategori är till exempel hormonstörande ämnen, reproduktionsstörande ämnen samt särskilt farliga metaller såsom kadmium, kvicksilver och bly.

Prioriterade riskminskningsämnen har egenskaper som gör att dessa ämnen bör ges särskild uppmärksamhet. De måste alltid bedömas och hanteras utifrån den risk som kan uppkomma. Om de används ska åtgärder vidtas för att inte människor och miljö ska exponeras.

Exempel på riskminskningsämnen är många parfymämnen och konserveringsmedel som kan förekomma i städ och rengöringsprodukter. Även kopparjonen är miljöfarlig och avges exempelvis från kopparrör samt tak- och fasadmateriell av koppar.

Eftersom förekomsten av ämnen i miljön kvarstår långt efter att utsläppen har upphört finns det en betydande fördröjning mellan att åtgärder vidtas och att målet om ett giftfritt Stockholm kan uppnås. Det mer kortsiktiga, så kallade etappmålet, *Minskad förekomst av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter* fokuserar därför på att de egna verksamheterna och andra aktörer ska använda mindre skadliga kemikalier, det vill säga bli *kemikaliesmarta*.

Kopplingar till andra planer, program och projekt

Arbetet med att minska riskerna med skadliga ämnen är inte begränsat till de verksamhetsområden som tas upp i kemikalieplanen. Till exempel i hanteringen av avfall, dagvatten och avlopp görs ett viktigt arbete för att minska spridningen av skadliga ämnen. För dessa finns dock andra styrande dokument såsom till exempel Avfallsplanen.

Hur förslaget till Kemikalieplan berör

Enskede- Årsta-Vantörs Stadsdelsförvaltning

Kemikalieplanen syftar till att konkretisera vilka åtgärder som behöver vidtas av stadens verksamheter. I planen förs totalt 49 åtgärder fram för att leda arbetet mot att nå målet om en giftfri stad. Varje åtgärd har en eller flera ansvariga förvaltningar.

Barns och andra särskilt känsliga gruppers vardag är ett prioriterat insatsområde. I detta tjänsteutlåtande begränsas redogörelsen av åtgärderna till de som berör stadsdelsförvaltningen. Samtliga åtgärder finns i kemikalieplanen som bifogas tjänsteutlåtandet.

Punkt	Åtgärd	Genomförd	Ansvarig
1.2	Genomföra kommunikationsinsatser för kemikaliesmarta arbetsplatser i staden.	Senast 2023	Kemikaliecentrum, äldreförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och alla kontorsbaserade förvaltningar och bolag
1.5	Genomföra årliga informationskampanjer gentemot invånarna.	Årligen från 2020	Kemikaliecentrum, Stockholm Vatten och Avfall med stöd från

			stadsdelsförvaltningarna och SLK
2.1	Identifiera vilka kemikaliekrav som är relevanta att ställa genom behovs- och marknadsanalys.	Kontinuerligt från 2020	Serviceförvaltningen, upphandlande förvaltningar Och bolag, med stöd av kemikaliecentrum
2.2	Ställa kemikaliekrav för alla prioriterade inköpsområden.	Kontinuerligt från 2020	Serbviceförvaltningen, upphandlande förvaltningar, med stöd av kemikaliecentrum
2.3	Följa upp ställda kemikaliekrav inom alla prioriterade inköpsområden.	Kontinuerligt från 2020	Serviceförvaltningen, upphandlande förvaltningar och bolag, med stöd av kemikaliecentrum
2.5	Vidta sanktioner om leverantörsuppföljningen visar att kemikaliekraven inte uppfylls.	Kontinuerligt från 2020	Serviceförvaltningen, upphandlande förvaltningar och bolag, med stöd av kemikaliecentrum
2.6	Underlätta för personal att göra kemikaliesmarta inköp.	Kontinuerligt från 2020	Kemikaliecentrum tillsammans med serviceförvaltningen, SLK samt inköpsansvariga på förvaltningar och bolag
2.7	Inkludera kemikalieaspekten i avtalsförvaltningen för de prioriterade inköpsområdena.	Kontinuerligt från 2020	Serviceförvaltningen, upphandlande förvaltningar och bolag, med stöd av kemikaliecentrum
4.1	Inventera och dokumentera kemiska produkter i Chemsoft	Kontinuerligt från 2020	Alla förvaltningar och bolag med användning av märkningspliktiga kemiska produkter
4.2	Rapportera förbrukningsuppgifter i Chemsoft.	Årligen från 2020	Alla förvaltningar och bolag med användning av märkningspliktiga kemiska produkter

4.3	Aktivt arbeta för att substituera utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.	Kontinuerligt från 2020	Alla förvaltningar och bolag med användning av märkningspliktiga kemiska produkter
5.1	Sköta parker, grönområden, fastigheter och andra offentliga ytor utan användning av växtskyddsmedel.	Kontinuerligt från 2020	Idrottsförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna, kyrkogårdsförvaltningen och alla byggande och anläggande bolag
8.1	Uppdatera Vägledning för en kemikaliesmart förskola sant anpassa till skola och fritidshem.	Senast 2020	Kemikaliecentrum, SISAB, stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen
8.2	Genomföra och följa upp åtgärderna för kemikaliesmart förskola, skola och fritidshem.	Kontinuerligt från 2020	Stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen med stöd från kemikaliecentrum
8.3	Utbilda förskole-, skol- och fritidshemspersonal enligt de kemikaliesmarta vägledningarna.	Kontinuerligt från 2020	Stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och kemikaliecentrum
8.4	Genomföra åtgärder för kemikaliesmart arbetsplats med fokus på gravida.	Senast 2023	Stadsdelsförvaltningarna, Micasa, alla kontorsbaserade förvaltningar och bolag

Åtgärdsförslag från kemikalieplanen som berör Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till den reviderade Kemikalieplanen och de ändringar som gjorts.

Enskede-Årsta-Vantör har ett ansvar för att skapa en frisk och hälsosam miljö för sina medarbetare i de olika verksamheterna. En viktig del i detta är att undvika att man utsätts för skadliga kemikalier.

Många av åtgärderna som föreslås handlar om att implementera arbetssätt och processer vilket tar tid och personella resurser i anspråk. Då kemikaliefrågan är mycket komplex är det viktigt att stadsdelarna kan få råd och vägledning från Kemikaliecentrum till exempel vid upphandlingar och vad gäller utbyte av kemiska produkter.

Förvaltningen är positiv till att barn och andra känsliga grupper har fått ett eget kapitel då flertalet av de åtgärder som relaterar till förvaltningen nu finns samlade.

En grundläggande förutsättning för ett lyckat genomförande av handlingsplanen är att den är känd hos alla berörda förvaltningar och bolag. Vi ser därför positivt på att kemikaliecentrum även har ett ansvar för att med dialog och information hjälpa invånare och verksamhetsutövare i staden att bidra till ett giftfritt Stockholm

Bilagor

1. Remiss – Stockholms stads Kemikalieplan 2020 – 2023
2. Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande
3. Beslut i miljö- och hälsoskyddsnämnden